

5. Závěr

Pojem „veřejná podpora“ je obsažen pod ekvivalentem v evropském právu jako „státní podpora“. To je založeno na jeho obecném vymezení definičními znaky v zakládacím aktu. Další pravidla vydané v rámci regulace těchto vztahů na ně hierarchicky navazuje. Naproti tomu české právo pouze obecně odkazuje na předpisy práva Společenství, aniž by je důsledně přebíralo. To je dáno jeho podřízeností. Avšak je důležité, aby byly správně aplikovány právě dodržáním všech podmínek uvedených v nadřazených normách. To není dosaženo pouhým odkazem na tato pravidla současně s prohlášením o jejich respektování. Formy a druhy podpor nelze zcela dopředu zakázat ani povolit. Souvisejí totiž s rozvojem společnosti. Je však nutné zavést systém podpor tak, aby byl dlouhodobě zaměřen na zásadní oblasti. Nelze totiž podporovat každou činnost člověka.

V současné době existuje nepřehledné množství předpisů obsahující oblast podpor. Je nutné systém zjednodušit zavedením nové struktury, která by odpovídala právě výjimečnosti poskytovaných podpor. Při zakládání nových podniků by možnost udílení podpor neměla hrát rozhodující roli. To poté vede k velkému nárůstu finančních prostředků a právních předpisů.

Různé programy podpor by v budoucnu ve větší míře měly poskytovat územní samosprávné celky, neboť nejlépe znají potřeby vlastních obyvatel a podnikatelského prostředí. Stát by jim poskytl určité procento ze státních prostředků. To by také mohlo vést ke snížení počtů zaměstnanců státu a k prohloubení decentralizace.

Maximální hranice podpory stanovená regionální mapou musí respektovat všechny stimuly obsažené v jiných právních předpisech, jako je podíl pokrytí 42% obyvatel ES, nejzaostalejší oblasti v rámci země, snižování výdajů a celkové přehodnocení ve stanovených termínech, aj. .

Regionální podpora je základním nástrojem pro regionální rozvoj a umožňuje dosažení rovnováhy mezi různými regiony v rámci členského státu i Unie. Je cílem, který stanoví Smlouva o založení Evropského společenství a nezbytnou podmínkou pro rozšíření a začlenění dalších států a jejich ekonomik. Taková podpora, pokud je správně a pečlivě uplatňována, může mít pozitivní účinky při vyrovnání nadbytečných kapacit ve výše rozvinutých regionech, snížit náklady nezaměstnanosti a lépe využívat společenských a přírodních zdrojů. Jedná se tedy o požadavek na snížení regionálních rozdílů, obecný růst společného unijního trhu, podporu integrace a používání dosud nevyužitých zdrojů.

V praxi je ovšem velmi těžké sladit a uvést do rovnováhy požadavky regionálního rozvoje a hospodářské soutěže. Nejprve taková podpora měla být poskytována na infrastrukturu a vzdělávací akce. To proto, že se nedostaly do rozporu s čl. 87 SES a byly snadno slučitelné se společným trhem. Následně bylo stanoveno, že pro takové podpory budou členské státy sestavovat programy. Ty předem budou schvalovány komunitárním orgánem na předem stanovené časové období, které je shodné i s programy strukturálních fondů. Tím byla zajištěna stabilita mezi veřejnými orgány a soukromými subjekty, která je nezbytná pro to, aby byla dosažena soudržnost, jako další požadavek evropské integrace. Jednalo se o kompromis, který odstraňuje závažné nedostatky a propojuje regionální politiku se soutěží.

Základním kritériem pro poskytnutí podpory a výběru vhodného regionu je hrubý domácí produkt. Ten se poměří s průměrem jak unijním tak národním. Výhodou je, že se dá snadno stanovit jeho míra. Vždy je nutno vybírat ty údaje, které jsou dostupné a spolehlivé, jako zaměstnanost a nezaměstnanost. Nevýhodou však zůstává, že se špatně poměří venkovské okrajové regiony, často ostrovního typu, s ústředními regiony. Poskytování podpor také souvisí s dostatkem či nedostatkem zdrojů, kterými se státy odlišují. V ohledu se musí také brát celková míra finančních prostředků, která je v rámci státní politiky vyčleněna na regionální rozvoj. Z toho je patrné,

jaké cíle stát preferuje. Avšak potřebné je to, aby celkové regionální rozdíly se snižovaly a byla tak dosažena soudržnost.

Současná koncepce zákona o investičních pobídkách není dostačující a ani vyhovující. To je dáno jednak přistoupením do Evropské unie, kdy je nutno se řídit i jinými předpisy a respektovat vnitřní trh. Dále musí být nabídnuta pestřejší skladba pobídek. Ty musí být cílené a zaměřené na budoucí návratnost. Měl by být vytvořen jednotný zákon, který by se svou působností zahrnoval právní vztahy ve všech oblastech a oborech, jež by vyžadovaly potřebnou pomoc. Přitom by musel přesně respektovat evropské normy, aniž by je doslova přebíral. Je nutné podporovat domácí střední a malé podnikání, zaměřit se na získávání nového souboru informací a zkušeností, z nevyužívaných prostor vytvářet nové, tzv. brightfield. Měly by být vypracovány ekonomické analýzy dopadu investičních pobídek na jednotlivé regiony. Tím by se jednoznačně vidělo, zda jsou pro cílové oblasti výhodné či naopak, např. odlákávají kvalifikované zaměstnance.

Mnozí liberální ekonomové považují potenciál v průmyslových projektech za vyčerpaný. Podle nich investiční pobídky měly smysl po roce 1998, kdy nezaměstnanost byla vysoká a české hospodářství vyžadovalo potřebné restrukturalizace a modernizace stávajícího průmyslu. Proto navrhuji, aby v současné době se stát zaměřil na podporu hitech odvětví, např. biotechnologie, nanotechnologie a obecný výzkum. Je zapotřebí, aby se rozvíjela oblast menších firem, na které se v dřívější politice zapomínalo a byla odstraněna jejich diskriminace v podobě podpor velkých investičních projektů. Částečně se toto odehrává již dnes, kdy v lednu tohoto roku vláda projednala návrh změny zákona o investičních pobídkách. Napříště by neměl být zvýhodňován zpracovatelský průmysl, což se setkává s přijetím veřejnosti. Avšak také se mají změnit limity pro získání podpory, a to na projekt v hodnotě 20 mil. Kč. To zejména podrobuje kritice Hospodářská komora ČR. Podle ní by tato částka měla být snížena na 3 až 5 mil. Kč., jinak prý hrozí, že české malé a střední podniky budou hůře dostupné pro tyto pobídky.

Je vhodné proto systém změnit tak, aby neobsahoval velké množství podmínek a byl efektivní. Vynaložené finanční prostředky se musí opět po čase do hospodářství země vrátit, ať již v podobě nových průmyslových center, nových technologií, vzdělaných pracovníků, atd. To lze dosáhnout jen účinným kontrolním mechanismem, který bude hodnotit nejenom dodržování právních norem, ale také výsledky, kterých má být docilováno. To za pomoci fungující politiky, státní správy a soudnictví.